

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Αθήνα, 16-06-2014

Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/3761/16-06-2014

Γ Ν Ω Μ Ο Δ Ο Τ Η Σ Η 3/2014

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε συνεδρίαση την 4η Ιουνίου 2014 στο κατάστημά της, αποτελούμενη από τους Π. Χριστόφορο, Πρόεδρο, Λ. Κοτσαλή, Δ. Μπριόλα, Α. Συμβώνη, ως εισηγητή, Κ. Χριστοδούλου και Π. Τσαντίλα τακτικά μέλη, και το αναπληρωματικό μέλος Γ. Λαζαράκο, σε αντικατάσταση του τακτικού μέλους Α. Ι. Μεταξά, ο οποίος εάν και εκλήθη νομίμως και εγγράφως δεν προσήλθε. Στη συνεδρίαση, χωρίς δικαίωμα ψήφου, παρέστησαν οι Ε. Μαραγκού, ειδική επιστήμων-νομικός και Κ. Λιμνιώτης, ειδικός επιστήμων-πληροφορικός, ως βοηθοί εισηγητές και η Γ. Παλαιολόγου, υπάλληλος του τμήματος διοικητικών και οικονομικών υποθέσεων, ως γραμματέας, μετά από εντολή του Προέδρου.

Η Αρχή έλαβε υπόψη τα παρακάτω:

Ο Γενικός Γραμματέας Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής με το με αριθμ. πρωτ. 35735 και από 27-11-2012 (αριθμ. πρωτ. Αρχής: Γ/ΕΙΣ/7666/28-11-2012) έγγραφό του ζήτησε τη συνδρομή της Αρχής με την παροχή σχετικής γνώμης, εν όψει της έκδοσης απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Προστασίας του Πολίτη, η οποία προβλέπεται στην παρ. 8 του άρθ. 1 του ν. 4018/2011, αναφορικά με τη

διαδικασία λήψης, τήρησης και καταστροφής των βιομετρικών δεδομένων που θα ενσωματώνονται στις άδειες διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών υπό τη μορφή αυτοτελούς εγγράφου. Ακολούθως, σχέδιο της εν λόγω απόφασης διαβιβάστηκε στην Αρχή από τον Γενικό Γραμματέα με το με αριθμ. πρωτ. 5819/14 και από 19-03-2014 (αρ. πρωτ. Αρχής: Γ/ΕΙΣ/1813/19-03-2014) έγγραφό του, προκειμένου η Αρχή να παράσχει τη σχετική γνώμη επ' αυτής.

Οι άδειες διαμονής ενιαίου τύπου πολιτών τρίτων χωρών εκδίδονται με τη μορφή αυτοτελούς εγγράφου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 1030/2002, όπως τροποποιήθηκε με την περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 380/2008. Σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) 380/2008, ο τίτλος της διαμονής θα έχει τη μορφή ηλεκτρονικής κάρτας και ως αυτοτελές έγγραφο θα περιλαμβάνει δύο βιομετρικά δεδομένα (μία ψηφιακή φωτογραφία προσώπου και δύο ψηφιακά δακτυλικά αποτυπώματα). Ειδικότερα θέματα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) 1030/2002 ρυθμίζονται στο ν. 4018/2011. Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθ. 1 του εν λόγω νόμου, το φυσικό σώμα των εκδιδόμενων αδειών παραμονής φέρει μέσο ηλεκτρονικής αποθήκευσης που εμπεριέχει βιομετρικά δεδομένα, ήτοι μία πρόσφατη, έγχρωμη, ψηφιακή φωτογραφία και δακτυλικά αποτυπώματα των δύο δεικτών, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 4^Α του Κανονισμού (ΕΚ) 1030/2002, όπως προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 380/2008. Στο ίδιο άρθρο προσδιορίζονται οι αρμόδιες υπηρεσίες για την παραλαβή της ψηφιακής φωτογραφίας, τη λήψη των δακτυλικών αποτυπωμάτων και τον έλεγχο της ανταπόκρισης των εν λόγω βιομετρικών δεδομένων στις οριζόμενες από τον ως άνω Κανονισμό προδιαγραφές.

Περαιτέρω, στην παρ. 4 του ίδιου άρθρου επισημαίνεται ότι η υπηρεσία λήψης των βιομετρικών δεδομένων λαμβάνει και κρυπτογραφεί τα δακτυλικά αποτυπώματα του δείκτη από τα δύο χέρια του αιτούντος, σύμφωνα με τις εθνικές τεχνικές προδιαγραφές που ισχύουν για τα διαβατήρια, όπως αυτές καθορίζονται από την εκάστοτε ισχύουσα υπουργική απόφαση, που εκδίδεται

δυνάμει της παρ. 3 του άρθ. 1 του ν. 3103/2003.

Όσον αφορά στην πρόσβαση και διαχείριση των εν λόγω βιομετρικών δεδομένων, σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθ. 1 του ν. 4018/2011 «... (αυτά) χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την εξυπηρέτηση των σκοπών του Κανονισμού (ΕΚ) 1030/2002 όπως ισχύει, ήτοι για τον έλεγχο της γνησιότητας του εγγράφου και της ταυτοπροσωπίας του κατόχου με το πρόσωπο, στο όνομα του οποίου έχει εκδοθεί ο τίτλος, και διατηρούνται κρυπτογραφημένα, για όσο χρόνο ισχύει ο σχετικός τίτλος διαμονής στην κεντρική βάση του Υπουργείου Εσωτερικών, ενώ αντίγραφο των δεδομένων που αφορούν τους εκτυπωθέντες τίτλους διαμονής τηρείται υπό τους ίδιους όρους από το φορέα στον οποίο έχει ανατεθεί η εκτύπωση. Η πρόσβαση στα εν λόγω δεδομένα επιτρέπεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν. 2472/1997. Η υποβολή της αίτησης για τη χορήγηση ή την ανανέωση άδειας διαμονής τεκμαίρει αμαχητάς τη συναίνεση του αιτούντος για τη διατήρηση και την επεξεργασία των βιομετρικών του δεδομένων για την εκπλήρωση του ανωτέρω δημόσιου σκοπού, μη δυναμένης να ανακληθεί κατά το χρονικό διάστημα ισχύος της άδειας ή μέχρι του χρόνου της καταστροφής τους (...)».

Στην ίδια παράγραφο, αναφέρεται ότι η διαδικασία λήψης, τήρησης και καταστροφής των βιομετρικών δεδομένων, καθώς επίσης και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Προστασίας του Πολίτη, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Κατά τη συνεδρίαση της 4^{ης} Ιουνίου 2014 παρέστησαν και παρέιχαν διευκρινήσεις επί του σχεδίου της κοινής υπουργικής απόφασης οι Α, Διευθυντής Μεταναστατευτικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής και Β από τη Διεύθυνση Μηχανογράφησης και Ηλεκτρονικής Επεξεργασίας Στοιχείων του Υπουργείου Εσωτερικών.

Η Αρχή, αφού άκουσε τους εισηγητές και τους βοηθούς εισηγητές, οι οποίοι μετά τη διατύπωση των απόψεών τους αποχώρησαν, και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης, εκδίδει την ακόλουθη

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

1. Η Αρχή έχει αρμοδιότητα να γνωμοδοτήσει επί της διαδικασίας λήψης, τήρησης και καταστροφής των βιομετρικών δεδομένων που θα ενσωματώνονται στις άδειες διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών, σύμφωνα με την προαναφερθείσα διάταξη του άρθ. 1 παρ. 8 του ν. 4018/2011, η οποία προβλέπει τη γνωμοδότηση της Αρχής πριν την έκδοση της σχετικής κοινής υπουργικής απόφασης.

2. Η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων φυσικών προσώπων από δημόσιες αρχές λειτουργεί και αναπτύσσει τις συνέπειές της στο πλαίσιο του κράτους δικαίου και της αρχής της νομιμότητας. Επιπλέον, στο βαθμό που η προβλεπόμενη επεξεργασία συνιστά περιορισμό του ατομικού δικαιώματος του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού, θα πρέπει να ορίζεται γενικώς και αντικειμενικώς με τυπικό νόμο ή κατόπιν ειδικής νομοθετικής εξουσιοδότησης με διάταγμα, να δικαιολογείται από αποχρώντες λόγους δημοσίου συμφέροντος, να τελεί σε πρόδηλη λογική συνάφεια με τον επιδιωκόμενο σκοπό, να είναι πρόσφορη, κατάλληλη και αναγκαία για την επίτευξη του σκοπού αυτού, να μην θίγει τον πυρήνα του δικαιώματος και να μην απονέμει στη Διοίκηση ευρεία διακριτική ευχέρεια.

Κατά συνέπεια είναι απαραίτητο η σκοπούμενη επεξεργασία να προβλέπεται σε νομοθετική διάταξη, η οποία θα αναφέρει τα βασικά χαρακτηριστικά της επεξεργασίας, δηλαδή τον υπεύθυνο επεξεργασίας, το σκοπό αυτής, τα δεδομένα τα οποία θα τύχουν επεξεργασίας και το χρόνο τήρησης αυτών καθώς και τους αποδέκτες των δεδομένων. Με ειδική δε νομοθετική εξουσιοδότηση επιτρέπεται να ανατεθεί στον κανονιστικό νομοθέτη η ρύθμιση ειδικότερων, τεχνικών ή

λεπτομερειακών θεμάτων, όπως εν προκειμένω οι διαδικασίες λήψης δεδομένων, τα εν γένει οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι διατάξεις των άρθρων 1-4 και, ιδίως οι παρ. 1-11 του άρθ. 1 του ν. 4018/2011 περιέχουν ειδική νομοθετική πρόβλεψη για τη σκοπούμενη επεξεργασία, περιγράφοντας όλα τα βασικά χαρακτηριστικά αυτής, όπως προβλέπονται σε διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1030/2002, τις οποίες άλλωστε και εφαρμόζει ο ως άνω αναφερόμενος νόμος. Με βάση τις ως άνω διατάξεις, υπεύθυνος για την εν λόγω επεξεργασία, κατά την έννοια του άρθ. 2 στοιχ. ζ' του ν. 2472/1997, είναι το Υπουργείο Εσωτερικών (Διεύθυνση Μηχανοργάνωσης και Ηλεκτρονικής Επεξεργασίας Στοιχείων). Περαιτέρω, ο ως άνω νόμος παρέχει και νόμιμη ειδική εξουσιοδότηση για την έκδοση κανονιστικής κοινής υπουργικής απόφασης (παρ. 8 του άρθ. 1) που ρυθμίζει ειδικότερα θέματα, ήτοι τις ουσιαστικές και τεχνικές λεπτομέρειες της επεξεργασίας. Ως εκ τούτου, κατ' ορθή ερμηνεία της άνω εξουσιοδοτικής διάταξης της παραγράφου 8 του άρθρου 1 του ν. 4018/2011, η Κ.Υ.Α. πρέπει να περιγράφει τη διαδικασία λήψης των βιομετρικών δεδομένων (φωτογραφία και δακτυλικά αποτυπώματα), να αναγράφει το χρόνο τηρήσεως των δεδομένων, τη διαδικασία καταστροφής αυτών, τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων, καθώς επίσης και να προβλέπει τα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια της επεξεργασίας.

3. Για τα ανωτέρω περιγραφόμενα χαρακτηριστικά της επεξεργασίας, είναι απαραίτητο να ληφθεί υπόψη ότι η εισαγωγή και η επεξεργασία βιομετρικών στοιχείων σε έγγραφα ταυτότητας πρέπει να συνοδεύονται από ισχυρές διασφαλίσεις/εχέγγυα, δεδομένου ότι ελλοχεύουν κίνδυνοι που πρέπει να αντιμετωπιστούν (βλ. επίσης και την από 28-12-2006 Γνώμη του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων σχετικά με την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) 1030/2002 για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους υπηκόους τρίτων χωρών).

4. Με βάση τα ανωτέρω, διατυπώνονται ακολούθως οι εξής παρατηρήσεις επί

του σχεδίου Κ.Υ.Α:

4α. Αναφορικά με τη διαδικασία λήψης των βιομετρικών δεδομένων, στο άρθρο 1 παρ. 1 της Κ.Υ.Α. επισημαίνεται ότι αυτή θα πραγματοποιείται από ειδικά εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους των σημείων υποδοχής (όπως αυτά έχουν οριστεί σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθ. 2 του ν. 4018/2011), στους οποίους θα προσκομίζεται, από τον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας, η φωτογραφία τόσο σε ψηφιακή μορφή μέσω οπτικού δίσκου αποθήκευσης (CD) όσο και σε αναλογικό φωτογραφικό χαρτί, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθ. 1 του ν. 4018/2011. Οι υπάλληλοι αυτοί θα λαμβάνουν και τα δακτυλικά αποτυπώματα, ενώ επίσης θα εκτελούν τον αρχικό ποιοτικό έλεγχο τους, αναφορικά με τη συμβατότητά τους με τις προδιαγραφές που απαιτούνται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1030/2002 όπως ισχύει και σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 άρθ. 1 του ν. 4018/2011. Εφόσον τα βιομετρικά δεδομένα που λαμβάνονται είναι σύμφωνα με τις ανωτέρω προδιαγραφές, διαβιβάζονται κρυπτογραφημένα και μέσω ασφαλών ηλεκτρονικών υπηρεσιών στο Υπουργείο Εσωτερικών, χωρίς να τηρείται σχετικό ηλεκτρονικό αρχείο στην οικεία υπηρεσία υποδοχής (άρθ. 1 παρ. 2 της Κ.Υ.Α.). Για την άσκηση των ανωτέρω καθηκόντων, το Υπουργείο Εσωτερικών μεριμνά για την κατάλληλη εκπαίδευση των εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων (άρθ. 1 παρ. 5 της Κ.Υ.Α.).

Περαιτέρω, στο άρθ. 2 παρ. 2 της Κ.Υ.Α αναφέρεται ότι η Διεύθυνση Μηχανοργάνωσης και Ηλεκτρονικής Επεξεργασίας Στοιχείων του Υπουργείου Εσωτερικών είναι η υπεύθυνη αρχή για την τήρηση, ενδεχόμενη επεξεργασία και αποστολή βιομετρικών δεδομένων στον εκτυπωτικό φορέα, καθώς και για κάθε άλλη ενέργεια που σχετίζεται με τη διασφάλιση της ποιότητας και την ασφαλή μεταφορά των δεδομένων.

Δεδομένου ότι η ως άνω Διεύθυνση ορίζεται ως η υπεύθυνη αρχή για την τήρηση και περαιτέρω επεξεργασία των βιομετρικών δεδομένων, αυτό θα πρέπει να αποτυπώνεται ενιαία στο σύνολο των διατάξεων της Κ.Υ.Α. και να μην χρησιμοποιείται εναλλακτικά ο όρος Υπουργείο Εσωτερικών (βλ. για παράδειγμα

παρ. 2 του άρθ. 1 της Κ.Υ.Α. το οποίο χρήζει επαναδιατύπωσης).

Με βάση την ως άνω συνολικά περιγραφείσα διαδικασία, προκύπτει ότι επεξεργασία βιομετρικών δεδομένων θα λαμβάνει χώρα α) στα σημεία υποδοχής, β) στη Διεύθυνση Μηχανοργάνωσης και Ηλεκτρονικής Επεξεργασίας Στοιχείων του Υπουργείου Εσωτερικών, και γ) στον εκτυπωτικό φορέα. Σημειώνεται ωστόσο, ότι –πέραν των δακτυλικών αποτυπωμάτων, για τα οποία υπάρχει ρητή πρόβλεψη στο άρθ. 1 παρ. 2 της Κ.Υ.Α. περί μη τήρησής τους άπαξ και διαβιβαστούν στο Υπουργείο Εσωτερικών– δεν αποσαφηνίζεται αν θα τηρείται άλλο αρχείο με δεδομένα στην οικεία υπηρεσία υποδοχής. Ειδικότερα, δεν αποσαφηνίζεται αν θα τηρείται ο οπτικός δίσκος αποθήκευσης που περιέχει την ψηφιακή φωτογραφία, καθώς επίσης και αν θα τηρούνται οι εκτυπωμένες φωτογραφίες (ενδεχομένως σε συνδυασμό με τα λοιπά φυσικό αρχείο προσωπικών δεδομένων που αφορά στις αιτήσεις των υποκειμένων των δεδομένων). Τονίζεται ότι, εφόσον η τήρηση του αρχείου αυτού δεν είναι απαραίτητη για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού (κάτι το οποίο φαίνεται να ισχύει, εφόσον πραγματοποιηθεί ορθή διαβίβασή του στο Υπουργείο Εσωτερικών), τότε δεν θα πρέπει να τηρείται, σύμφωνα και με το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. δ' του ν. 2472/1997 και συνεπώς, η παρ. 1 α του αρθ. 1 της Κ.Υ.Α. χρήζει αναδιατύπωσης προκειμένου να καταστεί σαφές το ανωτέρω.

Ζητήματα επίσης εγείρονται και αναφορικά με τα δεδομένα που τηρούνται στον εκτυπωτικό φορέα. Επισημαίνεται ότι η περαιτέρω τήρηση των βιομετρικών δεδομένων μετά την εκτύπωση των τίτλων διαμονής εγκυμονεί πρόσθετους κινδύνους ως προς την προστασία των δεδομένων αυτών. Δεδομένου ότι η τήρηση των δεδομένων αυτών στον εκτυπωτικό φορέα αποσκοπεί στην εκ των υστέρων επαλήθευση/επιβεβαίωση της ορθής «αποτύπωσής» τους στους εκδιδόμενους τίτλους διαμονής, θα πρέπει να προβλεφθεί η εφαρμογή ηπιότερων μέσων που θα διασφαλίζουν τον προαναφερθέντα σκοπό (για παράδειγμα, τήρηση του «ψηφιακού αποτυπώματος» (hash) των ηλεκτρονικών αρχείων αντί των αυτούσιων αρχείων), ιδίως στη περίπτωση που ο εκτυπωτικός φορέας είναι

ιδιώτης. Σε αυτή τη περίπτωση δε, σκόπιμο είναι να ορισθεί διαφορετική ρύθμιση και ως προς τον χρόνο τήρησης των δεδομένων, που θα πρέπει να είναι σαφώς περιορισμένος.

4β. Στο άρθρο 3 της Κ.Υ.Α. ρυθμίζεται το ζήτημα της καταστροφής των βιομετρικών δεδομένων. Όπως αναφέρεται στο άρθρο αυτό, τα δεδομένα καταστρέφονται μετά τη λήξη ισχύος του τίτλου διαμονής για την έκδοση του οποίου ελήφθησαν ή την απόρριψη σχετικής αίτησης για την έκδοση του τίτλου αυτού, εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος και πάντως όχι πέραν του εξαμήνου, μέσω ασφαλών διαδικασιών ψηφιακής καταστροφής. Για τα καταστρεφόμενα αρχεία συντάσσεται, ανά τρίμηνο, αναλυτική έκθεση του προϊσταμένου της αρμόδιας για τη φύλαξη των δεδομένων Διεύθυνσης (στην οποία αναγράφονται προσωπικά στοιχεία του υπηκόου τρίτης χώρας στον οποίο αντιστοιχούν τα καταστραφέντα δεδομένα, οι ημερομηνίες λήψης και καταστροφής τους), η οποία κοινοποιείται στους Υπουργούς Εσωτερικών, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη (άρθ. 3 παρ. 2 της Κ.Υ.Α.). Αντίστοιχα ρυθμίζεται και το ζήτημα την καταστροφής των δεδομένων που τηρούνται στους εκτυπωτικούς φορείς, είτε αυτοί είναι δημόσιοι φορείς είτε όχι (άρθ. 3 παρ. 3 της Κ.Υ.Α.).

Η χρονική διάρκεια της επεξεργασίας αποτελεί βασική αρχή του δικαίου της προστασίας των προσωπικών δεδομένων (βλ. άρθρα 4 του ν. 2472/1997 και 6 της Οδηγίας 95/46/EK). Στην προτεινόμενη Κ.Υ.Α. λαμβάνεται πράγματι υπόψη η ανάγκη καταστροφής των δεδομένων όταν παρέλθει ο αναγκαίος χρόνος τήρησής τους. Ο δε χρόνος τήρησης ρυθμίζεται ενιαία για όλες τις περιπτώσεις και χωρίς να προβλέπεται διαφοροποίηση που να βασίζεται στην ύπαρξη ενδεχόμενων ειδικότερων αναγκών. Στο πλαίσιο αυτό, σκόπιμο είναι η διάταξη του αρ. 3 παρ. 1 της Κ.Υ.Α. να επαναδιατυπωθεί, έτσι ώστε να αποσαφηνίζεται ότι ο χρόνος τήρησης των δεδομένων ρυθμίζεται ενιαία για όλες τις περιπτώσεις που μπορούν να ανακύψουν ως προς την ισχύ του τίτλου διαμονής (όπως ανάκληση ή απόρριψη αυτού).

Σε κάθε περίπτωση, επισημαίνεται ότι για την καταστροφή αρχείου προσωπικών δεδομένων οποιασδήποτε μορφής, θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι τηρούνται τα όσα αναφέρονται στην Οδηγία 1/2005 της Αρχής, ώστε να μην είναι δυνατή η ανάκτησή τους με οποιαδήποτε μέσα.

Τέλος, δεδομένου ότι στην παρ. 2 του άρθ. 2 της προτεινόμενης Κ.Υ.Α. επισημαίνεται ότι η Διεύθυνση Μηχανοργάνωσης και Ηλεκτρονικής Επεξεργασίας Στοιχείων του Υπουργείου Εσωτερικών είναι η υπεύθυνη αρχή για την τήρηση, ενδεχόμενη επεξεργασία και αποστολή των βιομετρικών δεδομένων στον εκτυπωτικό φορέα, θα πρέπει στην ανωτέρω διατύπωση του άρθ. 3 παρ. 2 να ορίζεται σαφώς ότι ο προϊστάμενος της εν Διεύθυνσης Μηχανοργάνωσης και Ηλεκτρονικής Επεξεργασίας Στοιχείων του Υπουργείου Εσωτερικών θα είναι εκείνος ο οποίος θα συντάσσει τις τριμηνιαίες εκθέσεις καταστροφής.

4γ. Στην παρ. 4 του άρθ. 1 της Κ.Υ.Α. αναφέρεται ότι *«για λόγους διασφάλισης των διαδικασιών και της ποιότητας των δεδομένων, στους εξουσιοδοτημένους για την παραλαβή των βιομετρικών δεδομένων υπαλλήλους παρέχεται ειδική πρόσβαση στη βάση δεδομένων του Υπουργείου Εσωτερικών, η οποία περιορίζεται στην παραλαβή/λήψη των δεδομένων, καθώς και στην ηλεκτρονική διαβίβασή τους στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών (Διεύθυνση Μηχανοργάνωσης και Ηλεκτρονικής Επεξεργασίας Στοιχείων)»*. Από τη συγκεκριμένη διάταξη φαίνεται ότι οι εξουσιοδοτημένοι χρήστες στα σημεία υποδοχής θα μπορούσαν να έχουν προσπέλαση στη βάση δεδομένων του Υπουργείου όχι μόνο στο πλαίσιο αποστολής από πλευράς τους των δεδομένων (όπως περιγράφεται ανωτέρω), αλλά και για να λαμβάνουν δεδομένα από αυτή. Μία τέτοια πρόσβαση όμως δεν φαίνεται να είναι απαραίτητη εν όψει του σκοπού της επεξεργασίας. Ως εκ τούτου, η εν λόγω διάταξη χρήζει τροποποίησης ώστε να αποσαφηνιστεί ότι δεν θα επιτρέπονται προσβάσεις στη βάση δεδομένων από τους υπαλλήλους των σημείων υποδοχής, πέραν της προαναφερθείσας διαβίβασης των δεδομένων.

4δ. Σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν. 2472/1997, ο υπεύθυνος επεξεργασίας

οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων και την προστασία τους από τυχαία ή αθέμιτη καταστροφή, τυχαία απώλεια, αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση και κάθε άλλη μορφή αθέμιτης επεξεργασίας. Αυτά τα μέτρα πρέπει να εξασφαλίζουν επίπεδο ασφαλείας ανάλογο προς τους κινδύνους που συνεπάγεται η επεξεργασία και η φύση των δεδομένων που είναι αντικείμενο της επεξεργασίας.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω (σημείο 2), η ρύθμιση ειδικότερων, τεχνικών ή λεπτομερειακών θεμάτων, όπως τα εν γένει οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων, επιτρέπεται να ανατεθεί με νομοθετική εξουσιοδότηση στον κανονιστικό νομοθέτη, υπό την έννοια ότι στην κανονιστική απόφαση θα τίθενται οι στόχοι της ασφαλείας της επεξεργασίας.

Η ασφάλεια των δεδομένων εξειδικεύεται με μέτρα που ικανοποιούν τρεις βασικούς στόχους, ήτοι την εμπιστευτικότητα, ακεραιότητα και διαθεσιμότητα των δεδομένων. Στο άρθ. 4 της προτεινόμενης Κ.Υ.Α. επισημαίνεται ρητώς η υποχρέωση, από την πλευρά του Υπουργείου Εσωτερικών, λήψης αναγκαίων μέτρων ώστε να διασφαλίζονται συγκεκριμένοι στόχοι –οι οποίοι ρητώς κατονομάζονται στα σημεία α΄-θ΄ της παρ. 1 του άρθρου– στο πλαίσιο διασφάλισης της εμπιστευτικότητας, ακεραιότητας και διαθεσιμότητας των δεδομένων. Οι συγκεκριμένοι στόχοι κρίνεται ότι είναι στη σωστή κατεύθυνση για το εν λόγω σύστημα¹. Ως ειδικότερες παρατηρήσεις ωστόσο, επισημαίνονται τα εξής:

i) Στα σημεία δ΄ και ε΄ της παρ. 1 άρθρου 4 γίνεται αναφορά στην υποχρέωση λήψης μέτρων ώστε να αποτρέπεται η *«(...) άνευ αδείας καταγραφή των δεδομένων και η άνευ αδείας επιθεώρηση, τροποποίηση ή απαλοιφή αποθηκευμένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (έλεγχος αποθήκευσης)»*, καθώς και η *«(...) άνευ αδείας επεξεργασία δεδομένων, καθώς και οποιαδήποτε*

¹ Σημειώνεται εξάλλου ότι οι εν λόγω στόχοι έχουν τεθεί και για την επεξεργασία βιομετρικών δεδομένων στο πλαίσιο του συστήματος Eurodac (βλ. Κανονισμό (ΕΕ) 603/2013), το οποίο περιέχει μία μεγάλη βάση βιομετρικών δεδομένων.

άνευ αδείας τροποποίηση ή διαγραφή δεδομένων που έχουν υποστεί επεξεργασία στο κεντρικό σύστημα (έλεγχος καταγραφής δεδομένων)». Οι παραπάνω δύο προτάσεις θα μπορούσαν να ενοποιηθούν κατάλληλα, ώστε να καλύπτεται η απαίτηση για αποτροπή της οποιασδήποτε μη εξουσιοδοτημένης επεξεργασίας σε οποιοδήποτε στάδιο. Επίσης, στο σημείο δ', κρίνεται σκόπιμο να αλλάξει η λέξη «επιθεώρηση» σε «ανάγνωση» (η οποία άλλωστε συναντάται περισσότερο στο δίκαιο περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων), καθώς επίσης και η επεξήγηση «έλεγχος αποθήκευσης» σε «έλεγχος αποθηκευμένων δεδομένων».

ii) Στο σημείο θ' της παρ. 1 του άρθρου 4 γίνεται αναφορά στην υποχρέωση λήψης μέτρων ώστε να εμποδίζεται *«(...) η άνευ αδείας ανάγνωση, αντιγραφή, τροποποίηση ή απαλοιφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς ή από το κεντρικό σύστημα, ή κατά τη μεταφορά μέσω εγγραφής δεδομένων, κυρίως με κατάλληλες τεχνικές κρυπτογράφησης (έλεγχος μεταφοράς)»*. Σημειώνεται ότι, προκειμένου να διασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα κατά τη διαβίβαση δεδομένων μέσω κρυπτογράφησης, θα πρέπει απαραίτητα οι εφαρμοζόμενοι κρυπτογραφικοί αλγόριθμοι να βασίζονται σε διεθνώς αποδεκτά πρότυπα κρυπτογράφησης, με κατάλληλη διαχείριση των κρυπτογραφικών κλειδιών έτσι ώστε να μην είναι εφικτή η διαρροή τους σε μη εξουσιοδοτημένα πρόσωπα.

iii) Στην Κ.Υ.Α. θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη σχετικά με τη διαδικασία ανάθεσης δικαιωμάτων πρόσβασης στους εξουσιοδοτημένους χρήστες. Η διαδικασία αυτή θα πρέπει να είναι καταγεγραμμένη στην πολιτική ασφαλείας του υπευθύνου επεξεργασίας και θα πρέπει να περιλαμβάνει, κατ' ελάχιστο, την έγγραφη ανάθεση δικαιωμάτων πρόσβασης σε συγκεκριμένους εξουσιοδοτημένους χρήστες, στη βάση της αρχής της αναγκαιότητας ("need-to-know" principle).

4ε. Αναφορικά με τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων, η Κ.Υ.Α. δέον είναι, να ενσωματώσει την αντίστοιχη διάταξη της παρ. 8 του άρθρ. 1 του ν. 4018/2011, που προβλέπει ότι τα παραπάνω δικαιώματα ασκούνται σύμφωνα

με τα οριζόμενα στον ν. 2472/1997.

5. Τέλος, σύμφωνα και με τα όσα αναφέρονται στο άρθρ. 4 του Κανονισμού (ΕΚ) 1030/2002, καθώς και στο τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρ. 1 του ν. 4018/2011, επισημαίνεται ιδιαίτερα ότι, εφόσον οι άδειες διαμονής περιέχουν και προσωπικά στοιχεία για ηλεκτρονικές υπηρεσίες προς εθνική χρήση, αυτά θα πρέπει να αναφέρονται χωριστά από τα βιομετρικά δεδομένα και να είναι ευκρινώς διακριτά. Στη περίπτωση που αποφασιστεί η εφαρμογή και χρήση αυτού του χωριστού ολοκληρωμένου κυκλώματος επαφής για εθνική χρήση, θα πρέπει να γνωστοποιηθεί στην Αρχή, η οποία έχει την αρμοδιότητα να γνωμοδοτήσει επί της επεξεργασίας των εν λόγω δεδομένων βάσει του άρθρου 19 παρ. 1 στοιχ. θ' του ν. 2472/1997, το οποίο ορίζει ότι «1. Η Αρχή έχει τις εξής ιδίως αρμοδιότητες : ... θ) Γνωμοδοτεί για κάθε ρύθμιση που αφορά την επεξεργασία και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ...». Από τη διάταξη αυτή, ερμηνευομένη υπό το πρίσμα του άρθρου 28 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, προκύπτει ότι η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της Αρχής πρέπει να ασκείται εγκαίρως κατά το στάδιο καταρτίσεως νομοθετικών ή κανονιστικών ρυθμίσεων, διοικητικών μέτρων καθώς και κατά το σχεδιασμό επιμέρους επεξεργασιών (βλ. και Γνμ Αρχής 2/2010, σκ. 1).

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Π. Χριστόφορος

Γ. Παλαιολόγου